



V Bruseli 28. 11. 2012
COM(2012) 701 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

o vykonávaní nariadenia Rady (ES) č. 577/98

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

o vykonávaní nariadenia Rady (ES) č. 577/98

1. Úvod

V nariadení Rady (ES) č. 577/98 o organizácii výberového zisťovania pracovných síl v Spoločenstve¹ sú stanovené minimálne normy pre harmonizovanú tvorbu zisťovaní pracovných síl v Európskej únii a jej členských štátoch. Nariadenie bolo zmenené a doplnené v rokoch 2002, 2003 a 2007².

V článku 7 nariadenia (ES) č. 577/98 sa uvádza:

„Správu o implementácii tohto nariadenia predloží Komisia Parlamentu a Rade každé tri roky, prvý raz v roku 2000. Táto správa zhodnotí najmä kvalitu štatistických metód plánovaných členskými štátmi na zlepšenie kvality výsledkov alebo na uľahčenie postupov zisťovania.“

Ide o piatu správu Komisie Európskemu parlamentu a Rade.

Oddiel 2 obsahuje prehľad zisťovania pracovných síl v Európskej únii a jeho význam pre podporu politík Európskej únie.

V **oddiele 3** sa skúma vykonávanie nariadenia (ES) č. 577/98 v členských štátoch, kandidátskych krajinách, krajinách EZVO a vo Švajčiarsku.

Oddiel 4 je zameraný na prebiehajúce iniciatívy, ktoré začal Európsky štatistický systém³ (ESS) v záujme skvalitnenia a zníženia zaťaženia vyplývajúceho zo zisťovania pracovných síl.

2. PREHĽAD ZISŤOVANIA PRACOVNÝCH SÍL

2.1. Všeobecný opis

Zisťovanie pracovných síl v Európskej únii (ďalej len EÚ-ZPS) je rozsiahle výberové zisťovanie v súkromných domácnostiach týkajúce sa osôb s pobytom. Poskytuje štvrťročné a ročné štatistiky týkajúce sa trhu práce, zamestnanosti a nezamestnanosti, ako aj osôb mimo pracovnej sily. V rámci zisťovania sa taktiež zbierajú viacročné informácie z modulov *ad hoc* a poskytuje sa vstup pre modelové mesačné odhady nezamestnanosti a miery nezamestnanosti.

Národné štatistické úrady členských štátov zodpovedajú za prípravu vnútroštátnych dotazníkov, určenie výberového súboru, realizáciu rozhovorov a odoslanie výsledkov Komisii

¹ Ú. v. ES L 77, 14.3.1998, s. 3.

² Nariadenie Komisie (ES) č. 2104/2002 (Ú. v. ES L 324, 29.11.2002, s. 14), nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1991/2002 (Ú. v. ES L 308, 9.11.2002, s. 1), (ES) č. 2257/2003 (Ú. v. EÚ L 336, 23.12.2003, s. 6) a (ES) č. 1372/2007 (Ú. v. EÚ L 315, 3.12.2007, s. 42).

³ ESS predstavuje partnerstvo medzi európskym štatistickým orgánom, ktorým je Európska komisia (Eurostat), štatistickými úradmi jednotlivých členských štátov a ďalšími vnútroštátnymi orgánmi jednotlivých členských štátov zodpovednými za rozvoj, tvorbu a zverejňovanie európskej štatistiky.

(Eurostatu) v súlade so spoločným systémom kódovania stanoveným nariadením Komisie (ES) č. 377/2008⁴.

Eurostat zodpovedá za monitorovanie vykonávania nariadenia (ES) č. 577/98, poskytuje pomoc národným štatistickým úradom, podporuje harmonizované koncepcie a metódy a sprostredkúva porovnateľné vnútroštátne a európske štatistiky týkajúce sa trhu práce.

Veľkosť výberového súboru EÚ-ZPS je 1,8 milióna osôb v každom štvrtroku a pokrýva 33 zúčastnených krajín⁵. Vďaka tomu je EÚ-ZPS najväčším zisťovaním v domácnostiach v Európe.

2.2. Význam

EÚ-ZPS predstavuje najdôležitejší zdroj oficiálnych štatistík týkajúcich sa trhu práce v Európskej únii. Úhrnne zbiera viac ako 100 premenných o pracovnom statuse, charakteristikách zamestnania, pracovnom čase, vzdelaní a odbornej príprave jednotlivcov, ktoré sú doplnené o ročné tematické moduly *ad hoc*⁶. Keďže vychádza z medzinárodných noriem a vymedzení, má význam aj za hranicami Európskej únie, pretože umožňuje porovnanie situácie na európskom trhu práce so situáciou v iných oblastiach alebo krajinách.

Niektoré hlavné politické iniciatívy EÚ sa spoliehajú na údaje EÚ-ZPS pri monitorovaní pokroku. Napríklad EÚ-ZPS je jedným z hlavných zdrojov údajov pri monitorovaní pokroku členských štátov v rámci usmernení politík zamestnanosti v súvislosti s článkom 148 Zmluvy o fungovaní EÚ⁷ (ZFEÚ) a so stratégiou rastu Európa 2020. Ukazovatele ZPS monitorujú dva z piatich hlavných cieľov stratégie Európa 2020 (cieľ dosiahnuť 75 % mieru zamestnanosti obyvateľov vo veku 20 – 64 rokov; cieľ znížiť pod 10 % podiel osôb, ktoré predčasne ukončia školskú dochádzku; cieľ dosiahnuť minimálne 40 % podiel obyvateľov vo veku 30 – 34 rokov s dokončeným terciárnym vzdelaním). Viacero ďalších ukazovateľov založených na ZPS sa využíva v spoločnom rámci posudzovania stratégie Európa 2020. Údaje EÚ-ZPS zohrali kľúčovú úlohu v rámci Lisabonskej stratégie (2000 – 2010).

Dôležitým krátkodobým hospodárskym ukazovateľom je mesačná miera nezamestnanosti založená na ZPS. Predstavuje jeden z hlavných európskych hospodárskych ukazovateľov⁸, ktorý sa taktiež používa pri zostavovaní kľúčových ročných priemerov mier nezamestnanosti pre hodnotiacu tabuľku hospodárskych a finančných ukazovateľov na zistenie nerovnováhy v makroekonomickej oblasti a v oblasti konkurencieschopnosti. EÚ-ZPS poskytuje vstup pre informácie národných účtov o zamestnaných osobách a pracovnom čase, ako aj o ďalších oblastiach mimo trhu práce, napríklad o vzdelávaní.

⁴ Ú. v. EÚ L 114, 26.4.2008, s. 57.

⁵ K zúčastneným krajinám patrí 27 členských štátov, Island, Nórsko, Švajčiarsko, Chorvátsko, bývalá Juhoslovanská republika Macedónsko a Turecko.

⁶ Modulmi *ad hoc* v rokoch 2008, 2009 a 2010 boli:

2008: *Postavenie migrantov a ich priamych potomkov na trhu práce*

2009: *Vstup mladých ľudí na trh práce*

2010: *Zosúladenie práce a rodinného života*.

⁷ Pozri rozhodnutie Rady 2011/308/EÚ z 19. mája 2011 o usmerneniach pre politiky zamestnanosti členských štátov, Ú. v. EÚ L 138, 26.5.2011, s. 56.

⁸ Pozri *Principal European Economic Indicators — A statistical guide* (Hlavné európske hospodárske ukazovatele – Štatistická príručka), Eurostat 2009.

Napokon, EÚ-ZPS slúži ako jeden z najdôležitejších zdrojov štatistických mikroúdajov pre výskumných pracovníkov v Európe. Rozsiahle výberové súbory umožňujú vypracovať štúdie o špecifických skupinách na trhu práce. Okrem iného zahŕňajú širokú skupinu demografických, regionálnych a vzdelanostných premenných.

3. REALIZÁCIA ZISŤOVANIA PRACOVNÝCH SÍL

3.1. Presnosť

V odhadoch z výberových zisťovaní sa vyskytujú dva druhy chýb: chyby výberu a chyby mimo výberu. Spoločne podmieňujú *presnosť odhadov*. Príčinou výskytu chýb výberu je zisťovanie len v podskupine celkovej populácie. Chyby mimo výberu sú všetky ostatné zavedené chyby, ktoré nie sú výsledkom výberu (chyby pokrytia, chyby merania, chyby spracovania, chyby zapríčinené chýbajúcimi odpoveďami).

Pokiaľ ide o chyby výberu, hlavným určujúcim činiteľom týchto chýb je veľkosť výberového súboru. Väčší výberový súbor zvyšuje presnosť výsledkov. Nasledujúca tabuľka uvádza veľkosť výberového súboru, s ktorým sa každý štvrťrok uskutočnili rozhovory v jednotlivých zúčastnených krajinách, a to v absolútnych číslach a v porovnaní s celkovou populáciou. Miera výberu⁹ dosahuje rozpätie 0,2 % (Belgicko, Nemecko, Francúzsko, Spojené kráľovstvo, Chorvátsko a Turecko) až 1,6 % (Malta). Priemerná veľkosť výberového súboru za štvrťrok 2010 bola 1,8 milióna jednotlivcov, teda 0,3 % z celkovej populácie v 33 zúčastnených krajinách.

Európske zisťovanie pracovných síl

Dosiahnutá veľkosť výberového súboru a percentuálny podiel celkovej populácie (priemer štvrťrokov 2010)

	Veľkosť výberového súboru za štvrťrok (v tis.)	Percentuálny podiel celkovej populácie		Veľkosť výberového súboru za štvrťrok (v tis.)	Percentuálny podiel celkovej populácie
BE	26	0,2 %	NL	96	0,6 %
BG	34	0,4 %	AT	46	0,5 %
CZ	59	0,6 %	PL	104	0,3 %
DK	30	0,5 %	PT	40	0,4 %
DE	174	0,2 %	RO	61	0,3 %
EE	5	0,4 %	SI	16	0,8 %
IE	62	1,4 %	SK	26	0,5 %
EL	76	0,7 %	FI	37	0,7 %
ES	172	0,4 %	SE	65	0,7 %
FR	108	0,2 %	UK	106	0,2 %
IT	166	0,3 %	IS	3	1,0 %
CY	11	1,4 %	NO	20	0,4 %
LV	9	0,4 %	CH	32	0,4 %
LT	17	0,5 %	HR	10	0,2 %
LU	5	0,9 %	MK	14	0,7 %
HU	71	0,7 %	TR	131	0,2 %

⁹ Vymedzuje sa ako pomer veľkosti výberového súboru (počet jednotiek výberového súboru vo výberovom súbore) a veľkosti populácie (celkový počet jednotiek výberového súboru v cieľovej populácii).

MT	7	1,6%

EÚ 27	1 626	0,3%
SPOLU	1 837	0,3%

Pri oficiálnych zisťovaniach, ako je EÚ-ZPS, sa používa pravdepodobnostný výber. To umožňuje kvantifikovať chyby výberu, ktoré je možné vyjadriť prostredníctvom intervalu spoľahlivosti. Nasledujúca tabuľka uvádza odhady a 95 % intervaly spoľahlivosti dosiahnuté pre štyri hlavné ukazovatele na súhrnnej úrovni EÚ-27. Napríklad interval 215,5 – 216,5 pokrýva skutočný počet zamestnaných osôb s 95 % pravdepodobnosťou.

95 % interval spoľahlivosti hlavných ukazovateľov ZPS za EÚ-27 (2010)

Počet zamestnaných (v mil.)	Počet nezamestnaných (v mil.)	Miera nezamestnanosti (v %)	Priemerný počet odpracovaných hodín (v hod.)
216 ± 0,5	22,9 ± 0,2	9,6 ± 0,1	37,3 ± 0,1

Tieto intervaly zodpovedajú požiadavkám na presnosť stanoveným v nariadení Rady (ES) č. 577/98.

Pokiaľ ide o chyby mimo výberu, Eurostat a zúčastnené krajiny pravidelne monitorujú príslušné zdroje chýb mimo výberu (chýbajúca odpoveď, sprostredkovaný rozhovor). Zúčastnené krajiny každoročne oznamujú Eurostatu hlavné príčiny chýb spolu s metódami, ktoré uplatnili na vnútroštátnej úrovni s cieľom znížiť počet týchto chýb. Súhrnný prehľad sa zverejňuje vo výročnej správe o kvalite EÚ-ZPS¹⁰.

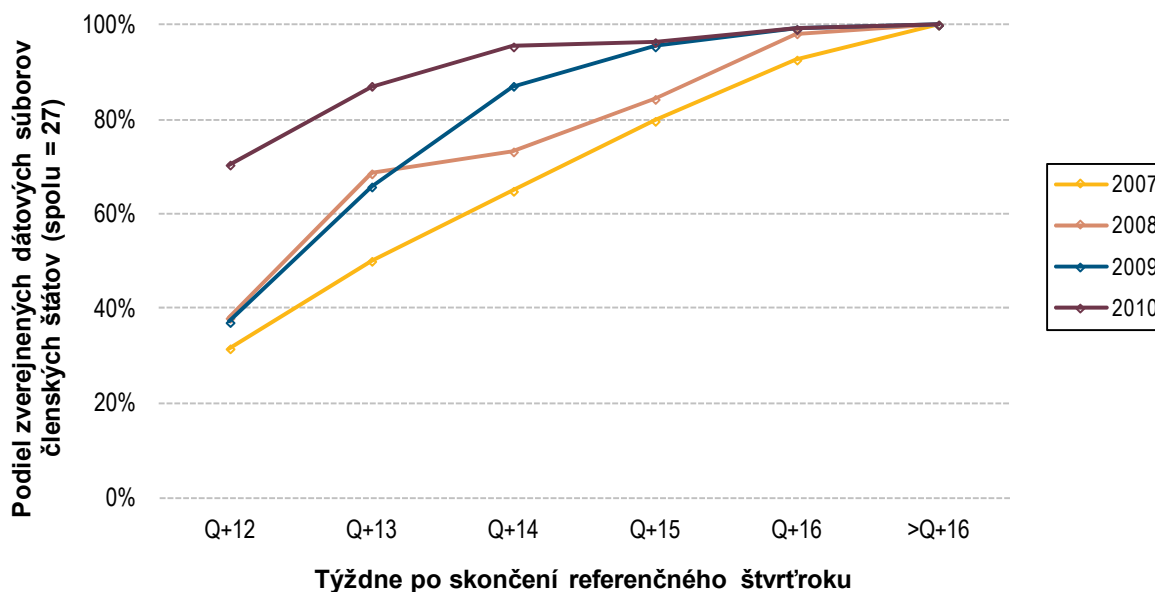
3.2. Včasnosť a časová presnosť

Včasnosť štatistiky sa vymedzuje ako časový odstup medzi referenčným obdobím a dostupnosťou údajov pre používateľov. V prípade EÚ-ZPS toto časové rozpätie závisí od toho, koľko času potrebujú členské štáty na vykonanie a spracovanie zisťovania a odoslanie výsledkov Eurostatu a koľko času potrebuje Eurostat na spracovanie, overenie a zverejnenie výsledkov.

V nariadení Rady (ES) č. 577/98 sa stanovuje, že členské štáty musia doručiť údaje Eurostatu do 12 týždňov od konca referenčného štvrťroku. Eurostat overí národné súbory údajov ihneď po doručení. V nasledujúcom grafe je zobrazené časové rozpätie medzi koncom referenčného štvrťroku a dostupnosťou údajov pre používateľov Eurostatu v období rokov 2008 – 2010 v porovnaní s minulým rokom zahrnutým do predchádzajúcej správy (2007).

¹⁰ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/publication?p_product_code=KS-RA-12-021.

Sprostredkovanie údajov ZPS Eurostatom Včasnosť v rokoch 2007 – 2010



Z grafu vyplýva, že včasnosť údajov ZPS sa v skúmanom období neustále zlepšovala. V roku 2007 Eurostat zverejnil 90 % súborov údajov členských štátov 16 týždňov po skončení referenčného štvrťroku. Do roku 2010 sa uvedený pomer dosiahol o dva týždne skôr. Na základe tohto zlepšenia Eurostat dokáže oznámiť dátumy zverejnenia hlavných štvrťročných ukazovateľov za jednotlivé členské štáty a súhrny za EÚ. Keďže sa stanoví cieľový dátum zverejnenia, Eurostat môže zmerať *časovú presnosť štatistiky*, ktorá sa vymedzuje ako časový posun medzi oznámeným a skutočným dátumom zverejnenia. Od zavedenia kalendára zverejňovania údajov ZPS Eurostat nepretržite dodržiava termíny zverejnenia.

Včasnosť údajov ZPS je taktiež hlavným bodom pre odhady mesačnej miery nezamestnanosti. Hneď ako Eurostat spracuje údaje členských štátov, použije ich pri výpočte nasledujúcej mesačnej miery nezamestnanosti. Mesačná miera nezamestnanosti sa zverejňuje približne 31 dní od konca mesiaca.

3.3. Prístupnosť a jasnosť

Eurostat sprostredkúva štatistiky EÚ-ZPS niekoľkými spôsobmi. Hlavným nástrojom je internetová databáza Eurostatu, ktorá ponúka viac ako 350 tabuliek s podrobnými údajmi EÚ-ZPS. Hlavné ukazovatele stratégie Európa 2020 sa taktiež zverejňujú v osobitnej časti webovej lokality¹¹. Tieto tabuľky zahŕňajú len najdôležitejšie výsledky ZPS. Eurostat zostavuje na požiadanie ďalšie kombinácie premenných EÚ-ZPS vo forme prispôbených tabuliek.

Mikroúdaje ZPS sú mimoriadne dôležité aj na vedecké účely. Stále viac výskumných pracovníkov z univerzít, výskumných ústavov a národných štatistických úradov z celej Európy aj ďalších krajín požaduje mikroúdaje ZPS. Eurostat ich poskytuje od roku 2011

¹¹ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/europe_2020_indicators/headline_indicators.

bezplatne. Prístup k mikroúdajom sa poskytuje v súlade s podmienkami stanovenými v nariadení Komisie (ES) č. 831/2002¹² s cieľom zaistiť ochranu osobných údajov respondentov zisťovaní. Súborné údaje tvorené individuálnymi záznamami sa anonymizujú, aby sa zabránilo nezákonnému zverejneniu osobných údajov.

Podrobná dokumentácia (metaúdaje) sa používateľom poskytuje prostredníctvom rôznych sprostredkovateľských kanálov. Všeobecné informácie sú verejnosti neobmedzene k dispozícii v časti ZPS webovej lokality Eurostatu¹³. Špecifické informácie o obsahu a kvalite štatistík sú opísané v metaúdajoch pripojených k jednotlivým tabuľkám v databáze. Podrobnejšia metodická dokumentácia (napr. výročná správa o kvalite, publikácia o charakteristike vnútroštátnych zisťovaní atď.) je súčasťou špecializovaných publikácií.

3.4. Porovnateľnosť

EÚ-ZPS stavia na vysokom stupni harmonizácie koncepcií, vymedzení, klasifikácií a metodík. V nariadení (ES) č. 377/2008 je vymedzený spoločný systém kódovania, ktorý je zárukou, že všetky zúčastnené krajiny budú používať rovnaké vymedzenia premenných. Používajú sa spoločné klasifikácie (napr. NACE pre ekonomické činnosti, ISCO pre zamestnania) a Eurostat pri každej revízii týchto klasifikácií zaisťuje koordináciu vykonávania vo všetkých zúčastnených krajinách. Okrem toho sa poskytujú vysvetlivky obsahujúce podrobné usmernenia o účele, kódovaní a vykonávaní národnými štatistickými úradmi. Metodické otázky rieši špecializovaná pracovná skupina – pracovná skupina pre štatistiku trhu práce, ktorá podporuje výmenu skúseností a spoločných postupov medzi všetkými zúčastnenými krajinami.

V záujme zaistenia harmonizácie merania nezamestnanosti vo všetkých zúčastnených krajinách sa v nariadení Komisie (ES) č. 1897/2000¹⁴ stanovuje prevádzkové vymedzenie nezamestnanosti, ako aj zásad, ktoré treba dodržiavať pri formulovaní otázok zisťovania týkajúcich sa pracovného statusu. Vymedzenie nezamestnanosti je v súlade s normami Medzinárodnej organizácie práce (ILO), ktoré prijala 13. a 14. medzinárodná konferencia štatistikov práce. To je zárukou porovnateľnosti štatistík EÚ-ZPS so štatistikami iných krajín, predovšetkým členských štátov OECD.

Krajiny pravidelne zlepšujú štatistiky ZPS z hľadiska metodiky alebo postupov. Ak takéto zlepšenia spôsobili zlomy v údajoch ZPS, príslušný národný štatistický úrad o tom informuje Eurostat. Závažné zlomy sa zdokumentujú a označia v publikáciách Eurostatu. Eurostat zverejňuje osobitné súborné údaje s názvom Hlavné ukazovatele ZPS, v ktorých sa upravujú minulé rady z hľadiska možných zlomov a dopĺňajú sa prípadne chýbajúce údaje.

3.5. Koherentnosť

Dôležitým aspektom celkovej kvality je koherentnosť medzi populačnými odhadmi založenými na EÚ-ZPS a údajmi z demografickej štatistiky. Keďže EÚ-ZPS je výberové zisťovanie, jeho výsledky sa počítajú z odpovedí podskupiny populácie. Odpovede sa potom referenčne porovnávajú s celou populáciou. Údaje o populácii vychádzajú z najlepších odhadov dostupných v danom čase (v záujme zvýšenia presnosti postupu sa členia podľa pohlavia a veku). Referenčné porovnanie v podstate zaisťuje koherentnosť medzi EÚ-ZPS

¹² Ú. v. ES L 133, 18.5.2002, s. 7.

¹³ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_ifs/introduction.

¹⁴ Ú. v. ES L 228, 8.9.2000, s. 18.

a demografickými štatistikami. Za výnimočných okolností však samozrejme môžu vzniknúť rozdiely. Napríklad každých 10 rokov sú k dispozícii nové výsledky sčítania obyvateľov. Ak sa novým sčítaním obyvateľov získajú číselné údaje, ktoré sa budú odlišovať od predchádzajúcich odhadov populácie, minulé rady sa zrejme budú musieť zrevidovať. V takom prípade sa môžu vyskytnúť rozdiely v spôsobe revízie demografickej štatistiky a EÚ-ZPS, pokiaľ ide o dĺžku a časový harmonogram, zapríčinené dostupnosťou podrobných informácií o populácii v období 10 rokov medzi sčítaniami.

Pokiaľ ide o koherentnosť odhadov nezamestnanosti, mnohé krajiny taktiež zverejňujú štatistiky o počte osôb zaregistrovaných na úradoch práce, ktoré hľadajú zamestnanie. Číselné údaje o nezamestnanosti ZPS a počet zaregistrovaných uchádzačov o zamestnanie sa líši z dôvodu rozdielnej povahy zozbieraných údajov. Zatiaľ čo EÚ-ZPS vychádza z harmonizovanej metodiky na zisťovanie v domácnostiach zamerané na činnosti v oblasti zamestnanosti a dostupnosť pre prácu, administratívne záznamy úradov práce zahŕňajú vyčerpávajúci zoznam zaregistrovaných osôb, ktoré sú oprávnené poberať príspevky v nezamestnanosti. Keďže kritériá registrácie závisia od vnútroštátnych sociálnych politík, štatistiky zaregistrovaných uchádzačov o zamestnanie nie je možné porovnávať ani medzi jednotlivými krajinami ani v čase.

Ďalšia oblasť, pre ktorú je dôležitá štatistická koherentnosť, sa týka odhadov zamestnanosti, ktoré možno zostavovať na základe ZPS aj národných účtov. Odhady nemusia byť nutne totožné. Dôvod spočíva v rozdielnych metodikách (konceptie a pokrytie populácie nie sú totožné), ako aj v odlišných postupoch zostavovania.

Národné účty sa zostavujú porovnávaním a kombinovaním všetkých relevantných zdrojov údajov dostupných v danej krajine, pričom sa z jednotlivých zdrojov vyberá to najlepšie s cieľom dosiahnuť súhrnný výsledok. Národné účty sa taktiež snažia dosiahnuť koherentnosť medzi zamestnanosťou a výrobou (HDP).

ZPS je v tomto postupe jedným zo zdrojov údajov spolu s podnikovými zisťovaniami, registrami zamestnanosti alebo registrami sociálneho zabezpečenia. Otázku konzistentnosti medzi ZPS a národnými účtami rieši pracovná skupina pre štatistiku trhu práce. Eurostat monitoruje rozdiely medzi oboma odhadmi a niekoľko národných štatistických úradov analyzovalo príčiny a veľkosť rozdielov. V niektorých prípadoch zverejnili porovnávacie tabuľky pre obidva súbory údajov.

Národné účty sa považujú za vhodnejšie na meranie úrovne zamestnanosti, rastu zamestnanosti a na členenie priemyslu podľa odvetví.

ZPS je vhodnejšie na meranie účasti na trhu práce (t.j. miery zamestnanosti a nezamestnanosti, miery aktivity atď.) alebo na analyzovanie situácie osobitných sociálno-ekonomických skupín obyvateľstva (napríklad podľa veku, rodu alebo dosiahnutého vzdelania).

4. INICIATÍVY NA ĎALŠIE ZLEPŠENIE ZISŤOVANIA PRACOVNÝCH SÍL

4.1. Pracovná skupina pre kvalitu ZPS a následné opatrenia

Eurostat a členské štáty začali v roku 2007 kontrolu kvality EÚ-ZPS. Vznikla pracovná skupina s cieľom zistiť prípadné nedostatky a odporučiť vhodné opatrenia pre všetky rozmery kvalitatívneho rámca pre štatistický výstup Európskeho štatistického systému. Pracovná

skupina vo svojej záverečnej správe (2009)¹⁵ sformulovala viac ako 40 odporúčaní na zlepšenie podoby, organizácie a realizácie zisťovania. Odporúčania sa líšia z hľadiska zložitosti, rozsahu, vplyvu na zdroje a času potrebného na realizáciu. Zúčastnené krajiny sa samy hodnotili na základe týchto odporúčaní a v roku 2010 vymedzili vlastné národné akčné plány na realizáciu uvedených odporúčaní. Pokrok v tejto oblasti pravidelne hodnotí pracovná skupina pre štatistiku trhu práce.

4.2. Vývoj nových štatistických produktov

Jedným zo spôsobov rozšírenia využívania výsledkov ZPS je zlepšiť použitie dostupných mikroúdajov, napríklad poskytnutím nových ukazovateľov používateľom. V súčasnosti sú napríklad k dispozícii nové ukazovatele dopĺňajúce mieru nezamestnanosti.

Nezamestnanosť, ako ju vymedzuje ILO, si vyžaduje súčasné splnenie troch podmienok:

nezamestnaná osoba v referenčnom týždni neodpracovala ani jednu hodinu;
aktívne si hľadá zamestnanie;
je k dispozícii pre prácu.

Mnohé osoby spĺňajú uvedené požiadavky len čiastočne, takže sa v štatistikách nezamestnanosti nepovažujú za nezamestnané. Eurostat a národné štatistické úrady členských štátov vypracovali vymedzenia troch nových ukazovateľov, ktoré slúžia ako ukazovatele o uvedených osobitných skupinách a vykresľujú pestrejší obraz neuspokojeného pracovného dopytu. Jeden ukazovateľ sa týka podzamestnanosti a ďalšie dva sledujú špecifické situácie v súvislosti s nezamestnanosťou s určitou mierou účasti jednotlivca na trhu práce. Údaje o týchto skupinách boli prvýkrát zverejnené v roku 2011.

Ďalším príkladom je nový ukazovateľ týkajúci sa mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani neabsolvujú vzdelávanie či odbornú prípravu (NEET). To má význam pri monitorovaní mladých dospelých osôb, ktorým hrozí riziko vylúčenia zo spoločnosti. Tento ukazovateľ spája informácie o vzdelávaní a trhu práce odvodené z údajov EÚ-ZPS.

Ďalšia požiadavka zo strany používateľov sa týka štatistiky o dynamike trhu práce. Ide o informácie o prechodoch medzi pracovnými statusmi, napríklad o tom, koľko ľudí stratilo zamestnanie alebo za určitý čas našlo prácu. To umožňuje určiť skupiny, ktoré majú väčšie šance na získanie práce, alebo zraniteľné skupiny, ktorým hrozí väčšie riziko dlhodobej nezamestnanosti.

Splnenie požiadavky na takéto údaje prostredníctvom EÚ-ZPS nie je priame, keďže pôvodným účelom zisťovania nebolo zachytávať toky, ale zbierať informácie o stave (napríklad počet nezamestnaných osôb v určitom čase). Odhady tokov sú však možné, aj keď nie sú také presné ako odhady stavu, a musia spĺňať určité podmienky. Vo väčšine zúčastnených krajín má ZPS podobu rotačného panelu, čo znamená, že tá istá osoba niekoľkokrát absolvuje rozhovor v jednotlivých po sebe nasledujúcich štvrtrokoch. Tento spôsob umožňuje ZPS odvodiť ukazovatele o prechodoch na trhu práce. Niektoré krajiny už tento druh údajov pravidelne zverejňujú a využívajú uvedenú panelovú metódu v rámci ZPS.

Treba prijať opatrenia, ktoré umožnia dosiahnuť rovnaký výsledok na úrovni EÚ. Po prvé, zúčastnené krajiny, ktoré nemajú rotačný panel, musia takýto systém vytvoriť. Po druhé, rotačné modely sa v jednotlivých krajinách líšia a uprednostňuje sa väčšia harmonizácia.

¹⁵ Pracovná skupina pre kvalitu zisťovania pracovných síl – záverečná správa, Eurostat 2009.

Napokon treba vyriešiť niektoré zvyšné metodické problémy, napríklad konzistentnosť, ktorá je potrebná medzi údajmi o stave a tokmi. Eurostat v spolupráci s členskými štátmi vytvára predbežné podmienky potrebné na to, aby EÚ-ZPS v budúcnosti pripravoval štatistiku o pracovnej dynamike.

4.3. ZPS v modernizovanom systéme sociálnej štatistiky

Na základe oznámenia Komisie o metóde tvorby štatistiky EÚ: vízia pre nasledujúce desaťročie¹⁶ sa začala iniciatíva na modernizáciu európskej sociálnej štatistiky. Stratégia uskutočnenia tejto modernizácie bola stanovená vo Wiesbadenskom memorande z roku 2011¹⁷. Dohodlo sa, že je mimoriadne dôležité zachovať prísne normy kvality a zároveň zefektívniť tvorbu sociálnych štatistík a že na dosiahnutie tohto cieľa je potrebný spoločný pokrok vo výstavbe spoločnej štruktúry pre európsku sociálnu štatistiku. Hlavné ciele stratégie sú:

zlepšenie výberového rámca;

zjednodušenie sociálnych zisťovaní;

širšie využívanie nových aj existujúcich zdrojov údajov, predovšetkým administratívnych zdrojov.

Modernizácia organizácie sociálnej štatistiky bude mať vplyv aj na zisťovanie pracovných síl.

V rámci tejto stratégie bude dôležité širšie využitie nových technológií. Pokiaľ ide o sociálnu štatistiku, zdá sa, že sľubným spôsobom zefektívnenia zberu údajov a udržania ochoty respondentov je využitie internetu pri zbere údajov. Niekoľko krajín realizuje projekty v tejto oblasti. V záujme posilnenia medzinárodnej spolupráce a vývoja spoločných nástrojov sa v roku 2012 začal projekt ESS¹⁸. ZPS sa stane pilotným zisťovaním tohto projektu.

Eurostat v súčasnosti hodnotí moduly *ad hoc* ZPS. Každoročne je súčasťou ZPS modul *ad hoc* s určitou témou. Mohol by sa zefektívniť postup zostavovania a rovnako by sa mohla zvýšiť kvalita výsledkov. Jedným z možných prístupov je zavedenie systému opakujúcich sa modulov vybraných z užšieho zoznamu modulov s možnosťou reagovať na vznikajúce politické potreby. To by umožnilo lepšie monitorovanie tém vo viacročnej perspektíve.

5. ZÁVER

Eurostat monitoruje súlad s právnym základom. Komisia pokladá vykonávanie nariadenia (ES) č. 577/98 za uspokojivé. Členské štáty úplne alebo takmer úplne dodržiavajú nariadenie. Nevymedzené problémy sa riešia diskusiou s členskými štátmi a podľa potreby sa spoločne vymedzujú akčné plány. Celková kvalita EÚ-ZPS je dobrá.

Európsky štatistický systém sa snaží trvale zlepšovať postupy a metódy EÚ-ZPS a pokračuje vo svojom úsilí napriek náročnému prostrediu, obmedzeným zdrojom a rozsiahlym rozpočtovým škrtom. Prebieha revízia metodiky EÚ-ZPS s cieľom prispôbiť sa zmenám potrieb používateľov a novým výzvam (napríklad požiadavky na zlepšenie včasnosti, odhady prechodov na trhu práce). Táto činnosť sa stane súčasťou celkovej modernizácie sociálnej štatistiky.

¹⁶ KOM(2009) 404 z 10. augusta 2009.

¹⁷ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/pgp_ess/0_DOCS/de/DGINS2011_memorandum.pdf

¹⁸ *Data collection for social surveys using multiple modes* (Zber údajov pre sociálne zisťovania s využitím viacerých režimov).